ANDIJON VILOYATINING TASHQI SAVDO AYLANMASI (2020-yil yanvar-noyabr)

Mamlakatning tashqi iqtisodiy faoliyati, xususan tashqi savdo sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard natijasi aholining turmush darajasiga bevosita oʻz ta`sirini oʻtkazadi.

2020-yil yanvar-noyabr oylari yakuni bilan viloyatning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 2 472,7 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019-yilning mos davriga nisbatan 110,5 mln. AQSh dollariga yoki 4,7 % ga oʻsdi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI VA BALANSI (yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari)

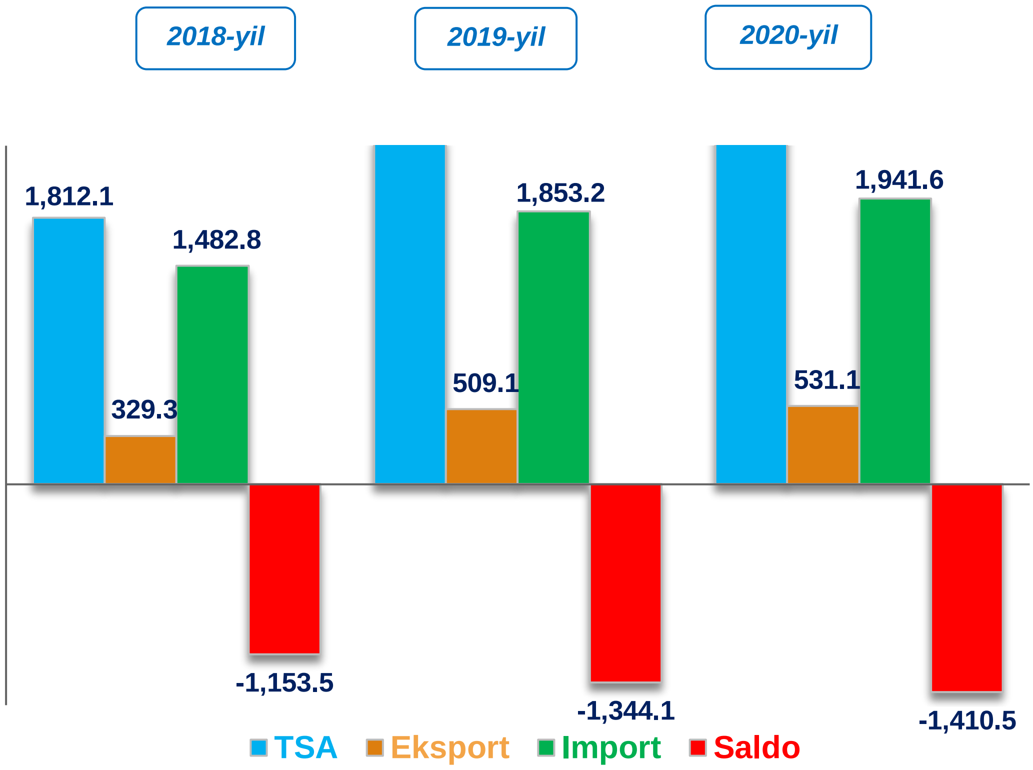

Ma`lumot uchun: Andijon viloyati tovarlar tashqi savdosi statistika koʻrsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat Tovar nomenklaturasi (keying oʻrinlarda TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi oʻrinlarda – XSST) ishlatiladi. Bu oʻz navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarni XSST boʻyicha kodlashtirish, TIF TN va XSST oʻrtasida oʻtish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

ANDIJON VILOYAT BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI ENG YUQORI ULUSHGA EGA BO‘LGAN DAVLATLAR (2020-yil yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

TSA da eksport hajmi 531,1 mln. AQSh dollariga (4,3 % ga o‘sdi) va import hajmi 1 941,6 mln. AQSh dollariga (4,8 % ga o‘sdi) yetdi. Hisobot davrida – 1 410,4 mln. AQSh dollari qiymatida passiv tashqi savdo balansi qayd etildi.

Top-10 davlatlar	TSA	Eksport	Import	Ulushi, % da
Koreya Respublikasi	1220,6	0,6	1220,0	49,4
Xitoy	292,5	52,5	240,0	11,8
Qirg'iziston	252,6	223,6	29,0	10,2
Rossiya Federatsiyasi	240,5	62,3	178,2	9,7
Qozog'iston	156,5	146,8	9,7	6,3
Tailand	69,7		69,7	2,8
Turkiya	57,5	8,8	48,7	2,3
Chexiya	18,0	0,1	17,9	0,7
Braziliya	17,3		17,3	0,7
AQSh	16,4	0,2	16,2	0,7

So‘nggi yillarda hukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishda, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida, eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi.

Andijon viloyati, jahonning 79 ta mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Koreya Respublikasida (49,1 %), Xitoy Xalq Respublikasida (11,8 %), Qirg‘iz Respublikasida (10,2 %), Rossiya Federatsiyasida (9,7 %), Qozog‘istonda (6,3 %), Tailandda (2,8 %) va Turkiya (2,3 %) qayd etilgan.

Shuningdek, qo‘shni davlatlar bilan o‘zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalardagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko‘rish mumkin.

Xususan, qo‘shni davlatlar Qozog‘iston va Qirg‘iz Respublikalari bilan TSA da so‘nggi yillarda katta o‘zgarishlar kuzatilyapti. Misol uchun, so‘nggi uch yilda TSA Qirg‘iz Respublikasi, Qozog‘iston, Tojikiston va Afg‘oniston bilan tashqi savdo aylanmasi oshgani kuzatilmoqda.

Boshqa davlatlar (qo‘shni davlatlardan tashqari) bilan esa, TSA da eng yuqori ulush Koreya Respublikasi, Xitoy, Rossiya, Turkiya, Tailand, Chexiya, AQSh va Braziliya davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelgan.

Tashqi iqtisodiy faoliyat bo‘yicha 20 ta yirik hamkor-davlatlar orasidan 4 ta davlatda faol tashqi savdo balansi kuzatilgan, xususan, Qirg‘iz Respublikasi (194,6 mln. AQSh dollari), Qozog‘iston (137,1 mln. AQSh dollari), Ukraina (9,1 mln. AQSh dollari), Ozarbayjon (6,7 mln. AQSh dollari) shular jumlasidandir.

ANDIJON VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari)

Davlatlar	2018-yil.	2019-yil.	2020-yil.
Koreya Respublikasi	**1 029,7**	**1 262,1**	**1 220,6**
Eksport	1,6	0,8	0,6
Import	1 028,1	1 261,3	1 220,0
Saldo	-1 026,5	-1 260,5	-1 219,5
Xitoy	**217,8**	**279,6**	**292,5**
Eksport	97,4	119,9	52,5
Import	120,4	159,8	239,9
Saldo	-23,0	-39,9	-187,4
Qirg'iziston	**102,8**	**202,5**	**252,6**
Eksport	80,3	174,3	223,6
Import	22,6	28,2	29,0
Saldo	57,7	146,1	194,6
Rossiya Federatsiyasi	**188,4**	**211,2**	**240,5**
Eksport	78,0	64,8	62,3
Import	110,5	146,4	178,2
Saldo	-32,5	-81,6	-115,9
Qozog'iston	**80,5**	**115,8**	**156,5**
Eksport	51,9	98,2	146,8
Import	28,6	17,7	9,7
Saldo	23,3	80,5	137,1
Tailand	**3,9**	**6,1**	**69,7**
Eksport	-	-	-
Import	3,9	6,1	69,7
Saldo	-3,9	-6,1	-69,7
Turkiya	**37,6**	**50,6**	**57,5**
Eksport	1,3	14,1	8,8
Import	36,2	36,6	48,8
Saldo	-34,9	-22,5	-40,0

ANDIJON VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari)

Davlatlar	2018-yil.	2019-yil.	2020-yil.
Chexiya	**8,2**	**11,0**	**18,0**
Eksport	0,0	0,0	0,1
Import	8,2	11,0	17,9
Saldo	-8,2	-11,0	-17,8
Braziliya	**8,1**	**10,8**	**17,3**
Eksport	0,0	0,1	0,0
Import	8,1	10,7	17,3
Saldo	-8,1	-10,6	-17,3
AQSh	**8,7**	**46,0**	**17,1**
Eksport	0,2	0,4	0,4
Import	8,5	45,6	16,7
Saldo	-8,3	-45,2	-16,3
Germaniya	**8,1**	**17,9**	**16,4**
Eksport	-	0,5	0,2
Import	8,1	17,5	16,2
Saldo	-8,1	-17,0	-16,0
Ukraina	**11,3**	**9,8**	**13,6**
Eksport	5,0	6,4	11,4
Import	6,3	3,4	2,2
Saldo	-1,3	3,0	9,2
Xindiston	**10,9**	**9,4**	**13,1**
Eksport	0,5	-	0,1
Import	10,4	9,4	13,0
Saldo	-9,9	-9,4	-12,9
Italiya	**7,2**	**11,9**	**10,6**
Eksport	0,3	0,1	0,6
Import	6,9	11,9	10,0

ANDIJON VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, mln.AQSh dollari)

Davlatlar	2018-yil.	2019-yil.	2020-yil.
Ozarbayjon	**0,9**	**8,6**	**8,6**
Eksport	0,9	6,2	7,7
Import	0,0	2,4	0,9
Saldo	0,9	3,8	6,7
Polsha	**4,4**	**6,4**	**7,4**
Eksport	0,0	0,2	0,4
Import	4,4	6,2	6,6
Saldo	-4,4	-6,0	-6,7
Meksika	**2,9**	**5,3**	**6,6**
Eksport	0,0	0,0	0,0
Import	2,9	5,3	6,6
Saldo	-2,9	-5,3	-6,6
Slovakiya	**3,4**	**3,1**	**5,9**
Eksport	0,0	0,0	0,0
Import	3,4	3,1	5,9
Saldo	-3,4	-3,1	-5,9
Eron Islom Respublikasi	**2,6**	**6,3**	**4,1**
Eksport	0,8	3,0	1,1
Import	1,9	3,3	3,0
Saldo	-1,1	-0,3	-1,9
Latviya	**6,2**	**7,6**	**3,7**
Eksport	0,6	1,3	0,7
Import	5,6	6,3	3,0
Saldo	-5,1	-5,0	-2,3

Viloyatimizda tashqi savdoni qo‘llab-quvvatlash hamda MDH davlatlari bilan ushbu sohadagi hamkorlikni yanada mustahkamlash bo‘yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar natijasida, 2020-yil yanvar-noyabr oylarida, tashqi savdo aylanmasida MDH davlatlarining ulushi 27,5 % ni tashkil etib, tashqi savdo aylanmasi 2019-yilning shu davriga nisbatan 21,0 % ga oshgan.

ANDIJON VILOYATINING TASHQI SAVDO AYLAN MASIDA MDH MAMLAKATLARI VA BOSHQA XORIJIY DAV-LATLARNING HAJMLARI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

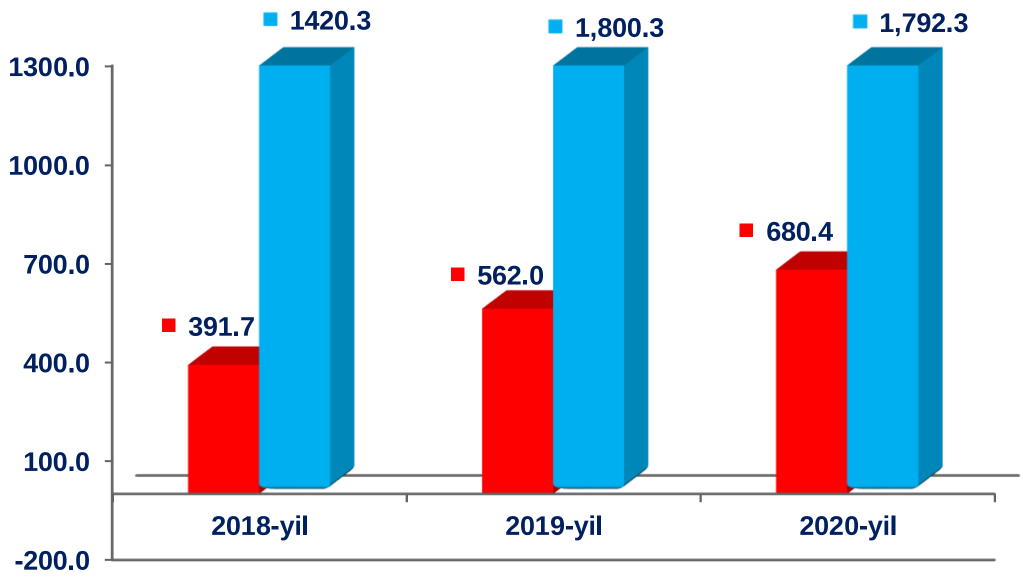

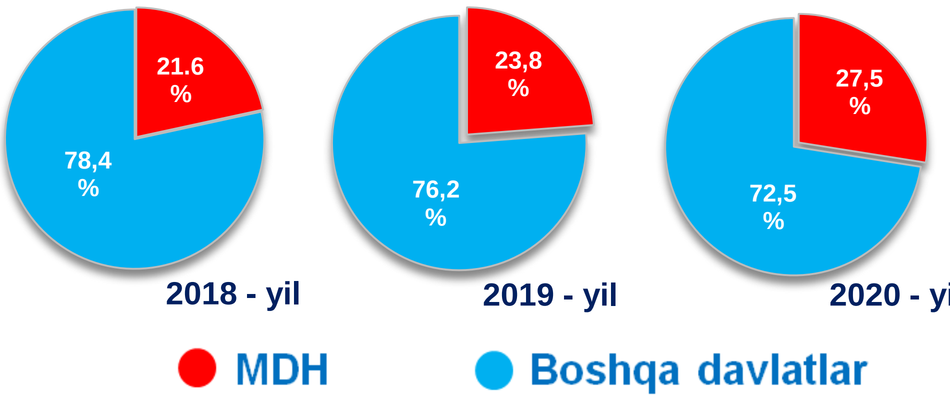

2020-yil yanvar-noyabr oylarida boshqa xorijiy davlatlarning TSA sidagi ulushi 72,5 % ni tashkil etib, 2019-yilning shu davriga nisbatan kamaydi (0,4 % ga).

ANDIJON VILOYATINING EKSPORTI
(2020-yil yanvar-noyabr)

Joriy yilning yanvar-noyabr oylarida viloyatning eksportyorlari soni 410 tani tashkil etib, ular tomonidan 531,1 mln. AQSh dollari (qimmatbaho metallar eksportidan tashqari) qiymatidagi (2019-yilning mos davriga nisbatan 4,3 % ga oʻsdi) tovar va xizmatlar eksport qilinishi ta`minlandi.

Eksport tarkibida tovarlar ulushi 99,3 % ni tashkil etib, ular mashinalar va transport asbob uskunalari (32,5 %), turli xil tayyor buyumlar (30,8 %), asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari (20,8 %) va oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (9,6 %) hissasiga toʻgʻri kelmoqda.

EKSPORT TARKIBI (2020-yil yanvar-noyabr, ulushi, % da)

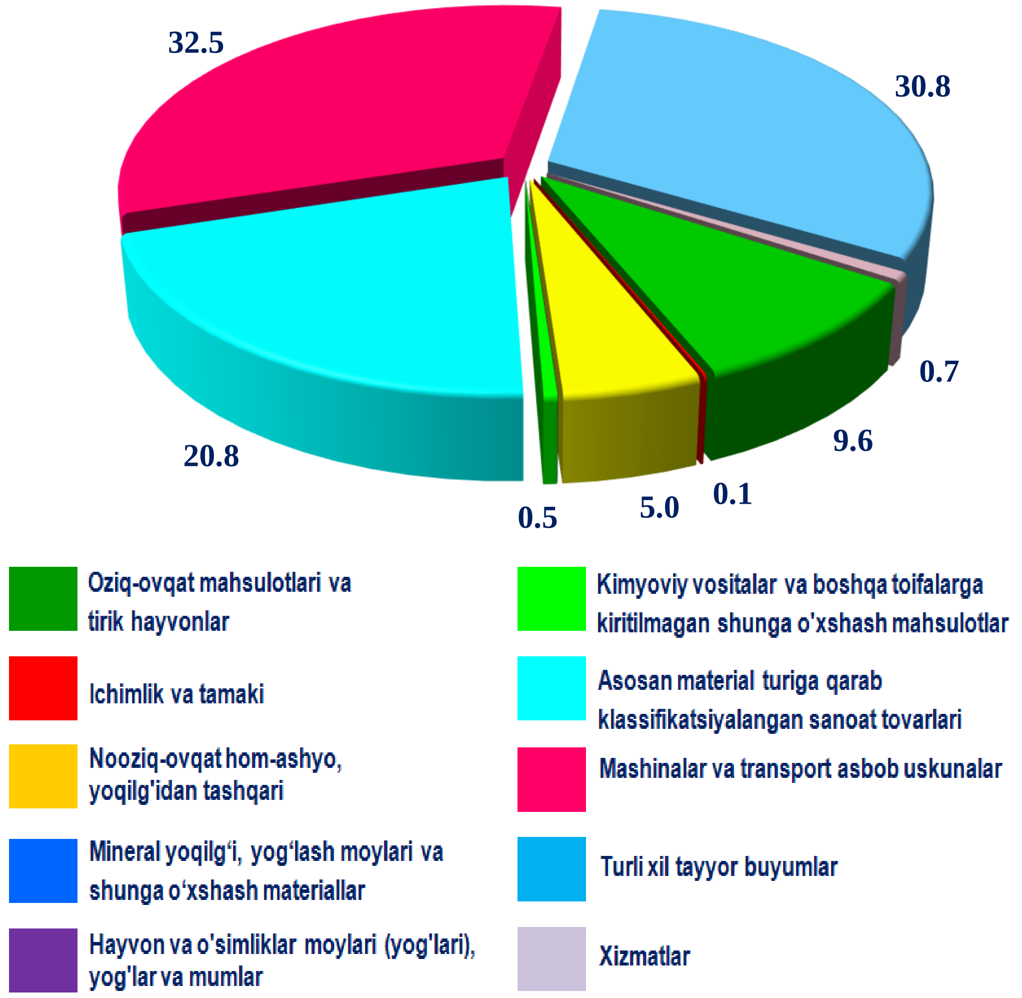

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARGA EKSPORT TARKIBI (2020-yil yanvar-noyabr)

XSST tarkibi	Ming AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlat-lari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlat-lari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	**531 164,5**	**458 193,1**	**72 971,4**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
shu jumladan:						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	50 980,4	49 374,4	1 606,0	9,6	10,8	2,2
Ichimlik va tamaki	332,0	332,0		0,1	0,1	
Nooziq-ovqat hom-ashyo, yoqilg'idan tashqari	26 570,0	19 058,0	7 512,1	5,0	4,2	10,3
Mineral yoqilg‘I, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar	4,2	4,2	-	-	-	-
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	249,8	249,8	-		0,1	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	2 860,6	2 355,8	504,8	0,5	0,5	0,7
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	110 492,4	54 057,2	56 435,3	20,8	11,8	77,3
Mashinalar va transport asbob uskunalar	172 583,6	169 681,3	2 902,2	32,5	37,0	4,0
Turli xil tayyor buyumlar	163 691,9	160 379,7	3 312,2	30,8	35,0	4,5
Xizmatlar	3 399,6	2 700,7	698,9	0,7	0,5	1,0

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARGA TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTINING O'SISH SUR`ATLARI (2020-yil yanvar-noyabr)

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo'nalishi bo'yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi qora va rangli metallar hissasiga to'g'ri kelmoqda, keyingi o'rinlarda eksport hajmi bo'yicha asosan mashina va uskunalar va klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari, turli xil tayyor buyumlar hamda boshqa xizmatlarga to'g'ri kelmoqda.

XSST tarkibi	2019 yilning yanvar-noyabriga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami	**104,3**	**127,8**	**48,5**
shu jumladan:			
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	52,1	58,9	11,4
Ichimlik va tamaki	229,3	229,3	
Nooziq-ovqat hom-ashyo, yoqilg'idan tashqari	83,0	82,4	84,5
Mineral yoqilg'l, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	72,2	72,2	
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	24,1	24,1	
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	204,5	169,2	8 162,5
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	67,2	128,5	46,1
Mashinalar va transport asbob uskunalar	158,5	160,0	102,6
Turli xil tayyor buyumlar	164,3	163,7	199,4
Xizmatlar	91,8	93,7	85,3

EKSPORT TARKIBI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, % da)

2020-yil yanvar-noyabr oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibining tahlili shuni koʻrsatmoqdaki, tovarlar va xizmatlar tarkibida sezilarli oʻzgarishlar qayd etilmadi, biroq shuni ta`kidlash joizki, 2018-yilning yanvar-noyabriga nisbatan, mineral yoqilgʻi, yogʻlash moylari va shunga oʻxshash materiallar, oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar hamda xizmatlardan tashqari barcha tovar guruhlarida oʻsish kuzatildi.

XSST tarkibi	2018-yil.	2019-yil.	2020-yil.
Jami	**100,0**	**100,0**	**100,0**
shu jumladan:			
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	22,8	19,2	9,6
Ichimlik va tamaki	0,0	0,0	0,1
Nooziq-ovqat hom-ashyo, yoqilg'idan tashqari	2,5	6,3	5,0
Mineral yoqilgʻl, yogʻlash moylari va shunga oʻxshash materiallar	-	-	-
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	-	0,2	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	0,3	0,3	0,5
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	38,6	32,3	20,8
Mashinalar va transport asbob uskunalar	12,3	21,4	32,5
Turli xil tayyor buyumlar	22,0	19,6	30,8
Xizmatlar	1,3	0,7	0,7

XSST BO‘LIMI BO‘YICHA AYRIM MAHSULOTLAR EKSPORTI TARKIBI (2020-y. yanvar-noyabr)

XSST bo‘limi nomi	Ming AQSh dollari	2019-yilning mos davriga nisbatan, % da
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar		
Sabzavotlar va mevalar	47 624,3	52,5
Donli ekinlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	1 176,1	2,3 m.
Kofe, choy, kakao, ziravorlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	1 165,8	19,3
Shakar, shakardan tayyorlangan mahsulotlar va asal	506,3	112,8
Sut mahsulotlari va parranda tuxumlari	411,0	2,8 m
Ichimliklar va tamaki		
Ichimliklar	332,0	2,3 m.
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari		
Hayvonlar va o‘simliklardan kelib chiqqan xomashyo materiallari	18 047,3	83,2
To‘qimachilik tolalari va ularning chiqindilari	7 487,7	85,4
Moy olinadigan urug‘lar va mevalar	1 005,8	66,9
O’g’itlar uchun xom-ashyo va mineral xom-ashyo (ko’mir, neft va qimmatbaho toshlardan tashqari)	29,2	62,6
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar		
Neft va neft mahsulotlari va shunga o‘xshash materiallar	4,2	72,2
Hayvon va o‘simliklar moylari (yog‘lari), yog‘lar va mumlar		
O‘simlik moylari va yog‘lari (xom, tozalangan yoki fraksiyalangan)	248,6	24,0
Qayta ishlangan hayvon va o’simliklar moylari (yog’lari), yog’lar va mumlar	1,2	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar		
Bo‘yaydigan va terini oshlovchi moddalar va bo‘yoqlar	906,3	3,5 p.
Birlamchi shakldagi plastmassalar	502,5	107,8
Organik kimyo moddalari	499,4	-
Birlamchi shaklda bo‘lmagan plastmassalar	326,0	127,7
Boshqa joyda tasniflanmagan kimyoviy materiallar va mahsulotlar	248,9	3,0 p.
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari		
To‘qimachilik yigirilgan ipi, matolar, tayyor buyumlar va shunga o‘xshash mahsulotlar	93 966,7	62,1

XSST BO'LIMI BO'YICHA AYRIM MAHSULOTLAR EKSPORTI TARKIBI (2020-y. yanvar-noyabr)

Metalldan tayyorlangan buyumlar	11 708,0	157,9
Ruda bo'lmagan qazilmalardan tayyorlangan mahsulotlar	3 295,6	76,0
Rezina buyumlar	429,3	154,8
Rangli metallar	354,1	68,6
Mashinalar va transport asbob-uskunalari		
Avtomobillar	155 545,3	185,3
Elektr mashinalari, apparatlar, asboblar va ularning ehtiyot qismlari	15 740,0	67,9
Sanoat uchun maxsus bo'lmagan mashinalar va ularning detallari	920,4	73,9
Aniq sohalar uchun maxsus mo'ljallangan mashinalar	239,1	3,0 m
Energiya generatori mashinalari va asbob-uskunalar	109,5	28,0
Turli xil tayyor buyumlar		
Kiyim-kechaklar va ularning anjomlari	139 033,2	187,7
Poyabzal	15 740,1	84,7
Har xil tayyor buyumlar	7 246,7	126,6
Mebel va uning qismlari, yotarjoy buyumlari, matraslar va mebel uchun tirgaklar, yostiqlar va shunga o'xshash mahsulotlar	791,9	129,9
Yo'l anjomlari, sumkalar va shunga o'xshash buyumlar	739,2	130,4
Xizmatlar		
Moliyaviy xizmatlar	1 897,3	76,3
Transport xizmatlari	810,4	162,3
Safarlar (turizm)	468,2	77,9
Tehnik xizmat va ta'mirlash xizmatlari	223,7	191,4

MDH VA BOSHQA DAVLATLARGA TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI HAJMLARI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

So‘nggi uch yilda MDH mamlakatlariga eksport hajmi oshdi va ularning jami eksportdagi ulushi 2018-yil yanvar-noyabr oyidagi 67,4 % dan 2020-yil yanvar-noyabr oyida 86,3 % ga yetdi. Mos ravishda boshqa mamlakatlarning jami eksportdagi ulushi 13,7 % ni tashkil etdi.

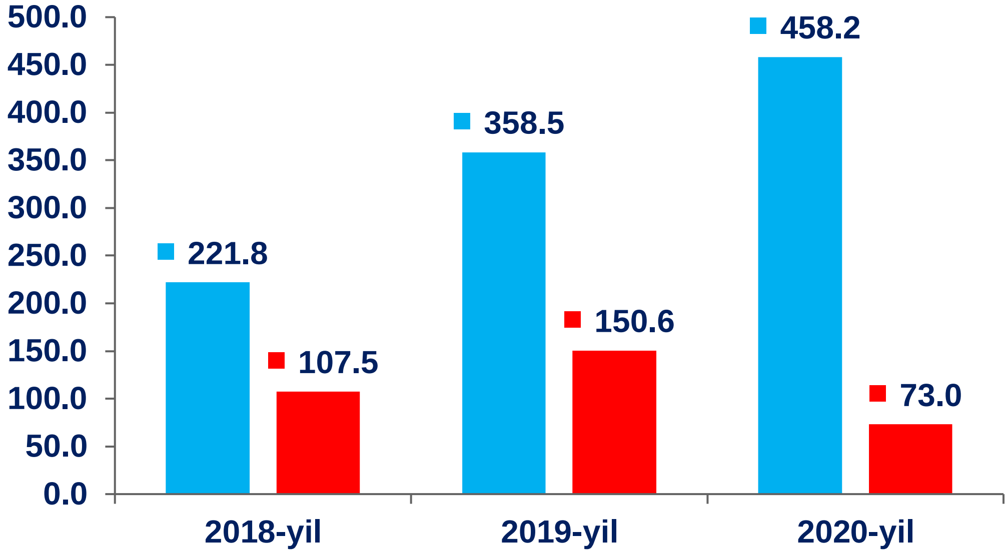

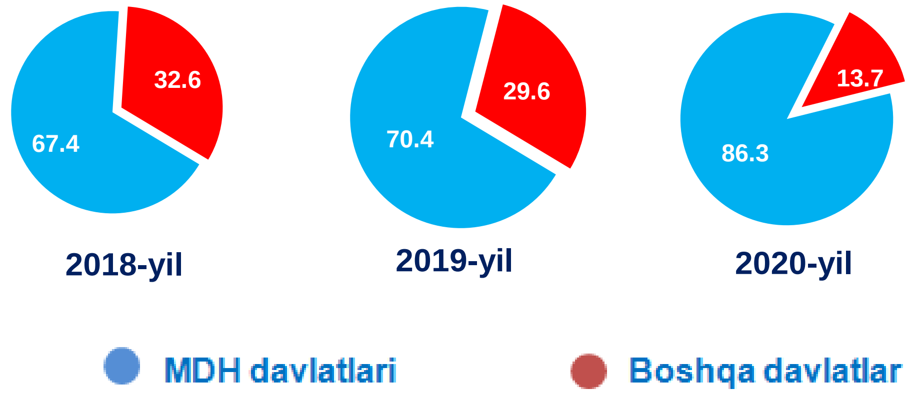

2020-yilning yanvar-noyabr oylari yakunida tovar va xizmatlar eksporti bo‘yicha asosiy hamkor davlatlar tarkibida Qirg‘iz Respublikasi (42,1 %), Qozog‘iston (27,6 %), Rossiya Federatsiyasi (11,7 %), Xitoy Xalq Respublikasi (9,9 %), Ukraina (2,1 %), Turkiya (1,7 %), va Ozarbayjon (1,4 %) davlatlari saqlanib qolmoqda, hamda ularning jami eksportdagi ulushi 96,6 foizni tashkil etmoqda.

Tovarlar va xizmatlar eksporti bo‘yicha yettita asosiy hamkor davlatlardan yetakchi bo'lgan Qirg’iz Respublikasi, Qozog‘iston, Rossiya Federatsiyasi eksportdagi ulushi bo'yicha peshqadamlikni oldi.

Hamkor mamlakatlarning tovarlar va xizmatlar eksporti bo‘yicha geografiyasi 2019-yilning mos davriga nisbatan 44 davlatdan 50 davlatga ko’paydi.

ANDIJON VILOYAT EKSPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR-NING ULUSHI (2020-yil yanvar-noyabr, % da)

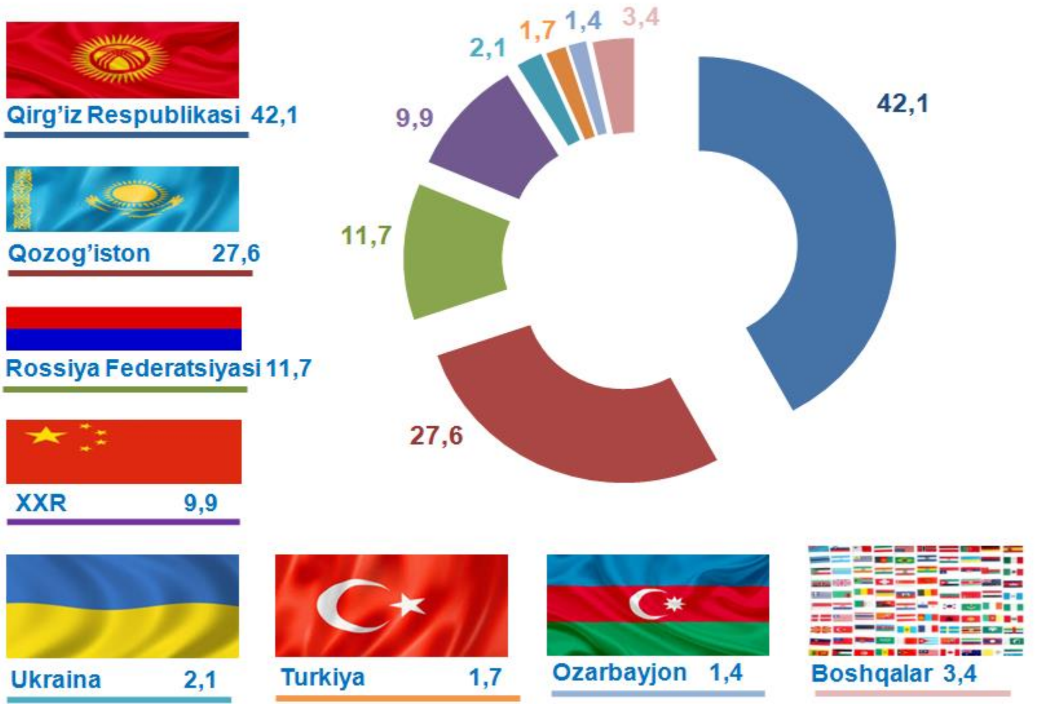

ANDIJON VILOYATINING ASOSIY HAMKOR DAVLATLARGA AMALGA OSHIRGAN EKSPORTI HAJMI VA O‘SISH SUR`ATLARI (yanvar-noyabr, mln. AQSh. dollar)

Asosiy hamkor davlatlar	Eksport	O‘sish sur`ati, % da
Qirg’iz Respublikasi	223,6	128,3
Qozog‘iston	146,8	149,6
Rossiya Federatsiyasi	62,3	96,1
Xitoy Xalq Respublikasi	52,5	43,8
Ukraina	11,4	177,6
Turkiya	8,8	62,4
Ozarbayjon	7,7	124,5

ANDIJON VILOYATINING AYRIM DAVLATLAR BILAN EKSPORT TARKIBI (2020 yil yanvar-noyabr, ming AQSh. dollar)

Davlat nomi	Ming AQSH dollari		O'sish sur'ati, % da		O'rni	
	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.
Qirg'iz Respublikasi	174 312,9	223 579,5	217,2	128,3	1	1
Qozog'iston	98 164,5	146 814,1	189,2	149,6	3	2
Rossiya Federatsiyasi	64 835,4	62 299,7	83,1	96,1	4	3
Xitoy Xalq Respublikasi	119 867,4	52 516,3	123,1	43,8	2	4
Ukraina	6 394,5	11 355,4	127,3	177,6	6	5
Turkiya	14 052,3	8 774,1	1 046,3	62,4	5	6
Ozarbayjon	6 178,1	7 689,6	707,2	124,5	7	7
Afgoniston	4 504,1	3 137,5	749,3	69,7	8	8
Moldova Respublikasi	2 647,6	2 359,0	418,3	89,1	11	9
Tojikiston	3 078,8	2 253,5	286,6	73,2	9	10
Belarus	2 608,5	1 812,5	193,4	69,5	12	11
Eron Islom Respublikasi	2 964,0	1 093,3	374,6	36,9	10	12
Latviya	1 300,8	745,7	232,2	57,3	13	13
Litva	264,5	673,6	0,0	254,6	17	14
Italiya	50,4	582,8	19,1	1 155,7	21	15
Koreya Respublikasi	793,5	542,8	48,9	68,4	14	16
AQSH	395,9	409,1	210,3	103,3	16	17
Polsha	200,9	384,6	0,0	191,5	18	18
BAA	167,4	232,4	10,7	138,9	19	19
Germaniya	481,5	200,8	0,0	41,7	15	20

Ushbu mamlakatlarga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga asosan oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar, nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari, material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari hamda turli xil tayyor buyumlar kiradi.

ANDIJON VILOYATINING AYRIM DAVLATLAR BILAN EKSPORT TARKIBI (2020 yil yanvar-noyabr, ming AQSh. dollar)

XSST tarkibi	Qirg‘iz Respublikasi		Qozog‘iston		Rossiya Federatsiyasi		XXR	
	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.
Jami eksport	**174 312,9**	**223 579,5**	**98 164,5**	**146 814,1**	**64 835,4**	**62 299,7**	**119 867,4**	**52 516,3**
shu jumladan:								
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	61 205,1	39 089,8	13 139,5	440,5	8 722,1	9 691,6	1 029,6	33,9
Ichimliklar va tamaki	142,5	332,0	2,3					
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari	22 805,9	18 913,0	35,5		98,6	34,6	4 796,4	4 123,0
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar	5,5	3,7		0,0				
Hayvon va o‘simliklar moylari (yog‘lari), yog‘lar va mumlar	0,9	1,4						
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar	650,5	1 800,0	62,1	127,2	91,2	88,3		
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	21 996,7	46 179,4	994,2	678,6	18 207,5	6 159,9	114 035,7	48 357,7
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	3 766,4	2 468,0	75 437,4	138 787,1	15 318,6	10 489,2		0,1
Turli xil tayyor buyumlar	63 649,1	114 686,9	8 374,1	6 553,7	19 734,3	33 469,9		
Xizmatlar	78,3	98,1	117,6	226,5	2 433,4	2 163,2	5,1	1,5

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI

Oziq-ovqat mahsulotlarining asosiy qismi bo‘lgan 47,4 mln. dollar qiymatli 64,4 ming tonnadan ziyod meva-sabzavot eksport qilingan. Bunda 2019-yilning mos davriga nisbatan 48,9 % ga kamayish kuzatildi. Meva-sabzavot mahsulotlarining eksport tarkibiga qaralsa, 14,3 mln. AQSh dollariga teng 34,6 ming tonna sabzavot, shuningdek, 29,8 mln. AQSh dollari qiymatidagi 33,2 ming tonna meva va rezavorlar eksport qilindi.

Hukumat tomonidan qishloq xo‘jaligi va bog‘dorchilikni rivojlantirishga katta e`tibor qaratilayotgani bois eksport qilinayotgan meva va sabzavotlarning ulushi 8,3 % ni tashkil etdi.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI (2020 yil yanvar-noyabr, ming. AQSh dollari)

Meva va rezavorlar	Uzum	Qovun va tarvuz	Yer yong'oq	Sabzavotlar
10 531,3 - tonna	5 770,1 - tonna	13 528,2 - tonna	324,3 - tonna	34 996,4 - tonna
14 696,2 - ming AQSh dollar	12 346,6 - ming AQSh dollar	6 134,6 - ming AQSh dollar	460,4 - ming AQSh dollar	13 348,6 - ming AQSh dollar

Meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy eksport bozorlari Qirg‘iz Respublikasi (77,0 %), Rossiya Federatsiyasi (19,6 %), Pokiston (1,2 %) Qozog‘iston (0,7 %), Latviya (0,5 %), Turkiya (0,3 %) va Ukraina (0,3 %) davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelgan.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI GEOGRAFIYASI (2020 yil yanvar-noyabr)

Davlat nomi	2019-yil			2020-yil		
	Tonna	AQSh dollar	Ulushi* % da	Tonna	AQSh dollar	Ulushi* % da
Qirg'iz Respublikasi	32 116,4	59 238,4	65,4	45 486,2	36 655,2	77,0
Rossiya Federatsiyasi	14 092,4	8 286,3	9,1	16 731,8	9 337,3	19,6
Pokiston	4 143,0	2 710,4	3,0	145,9	583,6	1,2
Qozog'iston	22 656,4	12 898,0	14,2	550,3	336,8	0,7
Latviya	2 461,3	732,7	0,8	874,0	258,1	0,5
Turkiya	527,0	1 029,8	1,1	95,5	147,7	0,3
Ukraina	3 401,9	576,2	0,6	422,6	127,1	0,3
Germaniya	44,0	198,0	0,2	60,0	57,0	0,1
XXR	1 406,1	1 021,7	1,1	52,4	33,9	0,1
Belarus	41,2	17,2	0,0	101,7	25,5	0,1
Mongoliya				40,6	24,6	0,1
Gruziya	74,0	33,3	0,0	22,0	19,9	0,0
Afgoniston	2 966,3	2 118,1	2,3	138,6	13,9	0,0
Birlashgan Arab Amirliklari	193,0	116,2	0,1	1,0	4,0	0,0
Belgiya	34,0	50,0	0,1			
Bolgariya	43,6	22,5	0,02			
Boshqa mamlakatlar	2 353,3	1 583,2	1,7			

**-qiymat ifodasida*

TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTI

To‘qimachilik mahsulotlari eksporti hajmining oshishi bevosita paxta xomashyosi o‘rniga tayyor mahsulot ishlab chiqarish va qo‘shimcha qiymat yaratish maqsadida amalga oshirilgan islohotlarning natijasi ekanini ko‘rish mumkin. Jumladan, joriy yilda 238,0 mln. AQSh dollarlik to‘qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirilib, umumiy eksportning 44,8 % ini tashkil etdi va o‘tgan yilga nisbatan 2,7 % ga o‘sdi.

Eksport qilingan to‘qimachilik mahsulotlari tarkibida tayyor trikotaj va tikuvchilik kiyimlari (55,1 %), paxtadan yigirilgan ip (25,2 %) asosiy ulushni egallagan. Yil boshidan 263 turdagi to‘qimachilik mahsulotlari dunyoning 25 ta davlatiga eksport qilindi.

TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, ming AQSh dollari)

Tovar nomi	2019-yil.	2020-yil.
Paxtadan yigirilgan ip	135 658,8	60 081,8
Tayyor trikotaj va tikuvchilik kiyimlar	69 623,2	131 116,9
Naqshli matolar	3 139,6	18 248,9
Paxtadan gazlamalar	788,7	3 979,2
Boshqa to‘qimachilik mahsulotlari	1 527,3	5 904,0
Paxta mahsulotlari	4 290,5	2 309,3
Ipak va ipak mahsulotlari	13 075,9	7 391,1
Gilamlar	1,4	4,5

ANDIJON VILOYATINING IMPORTI (2020-yil yanvar-noyabr)

2020-yil yanvar-noyabr oylarida import hajmi 1 941,6 mln. AQSh dollarini va 2019-yilning mos davriga nisbatan 4,8 % ga o‘sdi.

Import tarkibida eng katta ulush, mashinalar va transport asbob-uskunalari (62,7 %), asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari (18,7 %), turli xil tayyor buyumlar (5,7 %), shuningdek xizmatlar (5,2 %) ga to‘g‘ri keldi.

XSST BO‘LIMI BO‘YICHA IMPORT TARKIBI (2020-yil yanvar-noyabr, ulushi, % da)

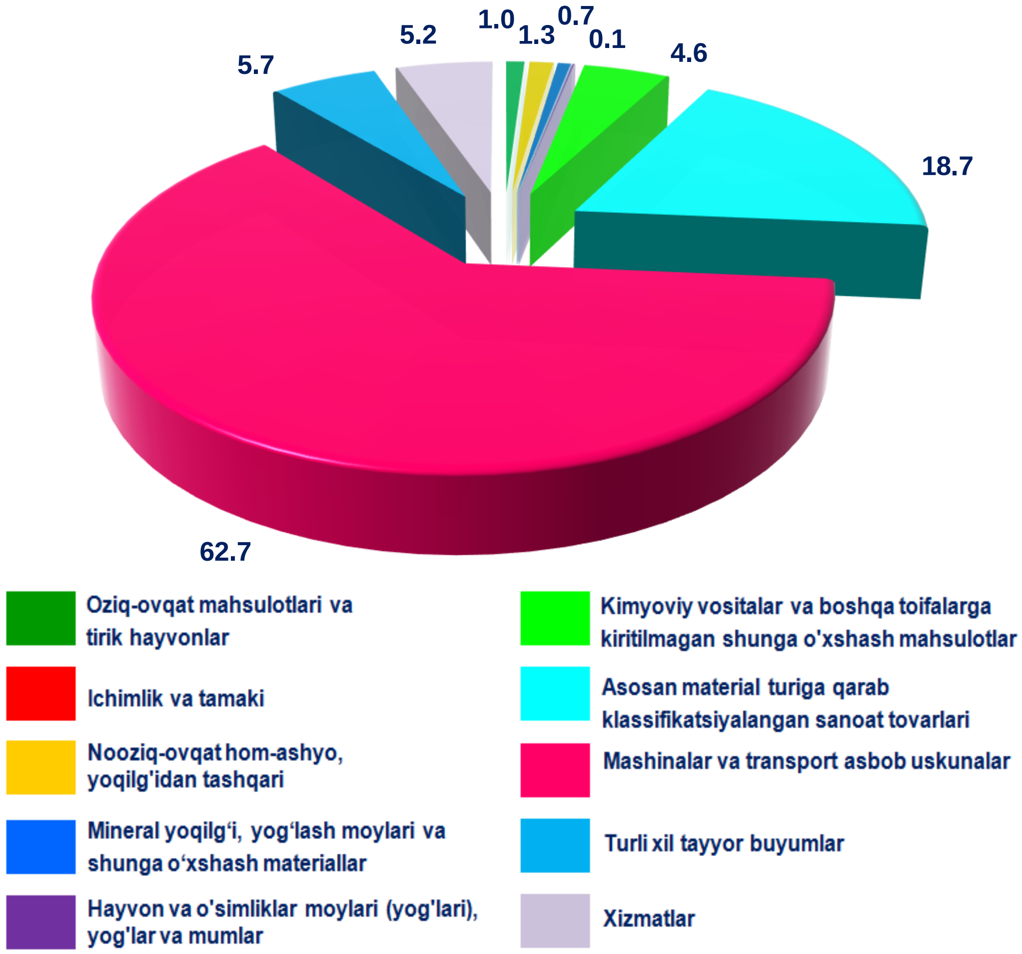

Tovar va xizmatlar importi dinamikasi tahliliga ko’ra, 2020-yilning yanvar-noyabrida import qilingan tovarlar hajmi, o’tgan yilning mos davriga nisbatan 88,4 mln. AQSh dollariga o‘sdi va 1 941,6 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Xizmatlar importi esa 101,2 mln. AQSh dollariga yetdi.

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARDAN IMPORT TARKIBI (2020-yil yanvar-noyabr)

XSST tarkibi	Ming AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlar	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlar	Boshqa davlatlar
Jami import	**1 941 580,2**	**222 205,2**	**1 719 375,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
shu jumladan:						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	18 612,6	6 470,7	12 141,9	1,0	2,9	0,7
Ichimliklar va tamaki	28,9	28,9				
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari	26 198,7	19 520,5	6 678,1	1,3	8,8	0,4
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar	13 331,6	10 839,6	2 492,1	0,7	4,9	0,1
Hayvon va o‘simliklar moylari (yog‘lari), yog‘lar va mumlar	2 298,8	2 255,4	43,5	0,1	1,0	
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar	90 179,6	13 180,8	76 998,8	4,6	5,9	4,5
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	362 637,1	122 475,4	240 161,6	18,7	55,1	14,0
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	1 217 033,5	45 317,1	1 171 716,4	62,7	20,4	68,1
Turli xil tayyor buyumlar	110 031,1	592,7	109 438,4	5,7	0,3	6,4
Xizmatlar	101 228,2	1 524,0	99 704,2	5,2	0,7	5,8

Importning eng katta ulushi, jumladan, asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari (55,1 %), mashinalar va transport asbob-uskunalari (20,4 %) hamda nooziq-ovqat xomashyo, (yoqilg'idan tashqari) (8,8 %) MDH mamlakatlariga to‘g‘ri keladi, boshqa xorijiy mamlakatlarga esa eng katta ulush mashinalar va transport asbob-uskunalari (68,1 %), sanoat tovarlari (14,0 %) va turli xil tayyor buyumlar (6,4 %), hissasiga to‘g‘ri keladi.

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARDAN IMPORTNING O‘SISH SUR’ATLARI (2020-yil yanvar-noyabr)

XSST tarkibi	2019-yil yanvar-noyabriga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami	**104,8**	**109,2**	**104,2**
shu jumladan:			
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	103,5	64,5	152,4
Ichimliklar va tamaki	70,6	70,6	
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari	164,2	181,2	128,7
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar	117,7	115,3	129,5
Hayvon va o‘simliklar moylari (yog‘lari), yog‘lar va mumlar	202,9	208,6	83,9
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar	89,9	88,8	90,0
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	103,3	103,9	102,9
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	110,6	150,4	109,4
Turli xil tayyor buyumlar	98,1	12,5	101,9
Xizmatlar	71,2	33,2	72,5

Joriy davrda import qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko‘rsatdiki, 2018-yilning mos davriga nisbatan mashinalar va transport asbob-uskunalari 67,6 % dan 62,7 % ga kamaydi, turli xil tayyor buyumlar 3,3 % dan 5,7 % ga o‘sdi, asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari importining ulushi 14,6 % dan 18,7 % gacha o‘sdi.

IMPORT TARKIBI DINAMIKASI (2020-yil yanvar-noyabr, ulushi, % da)

XSST tarkibi	2018-yil.	2019-yil.	2020-yil.
Jami	**100,0**	**100,0**	**100,0**
shu jumladan:			
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	2,1	1,0	1,0
Ichimliklar va tamaki	0,0	0,0	
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari	1,2	0,9	1,3
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar	0,8	0,6	0,7
Hayvon va o‘simliklar moylari (yog‘lari), yog‘lar va mumlar	0,3	0,1	0,1
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar	5,2	5,4	4,6
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	14,6	19,0	18,7
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	67,6	59,4	62,7
Turli xil tayyor buyumlar	3,3	6,1	5,7
Xizmatlar	5,0	7,7	5,2

XSST BO‘YICHA IMPORT QILINGAN AYRIM TURDAGI MAHSULOTLAR TARKIBI (2020-yil yanvar-noyabr)

Mahsulot nomi	Ming AQSh dollari	O’zgarish sura’tlari, % da
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar		
Tirik hayvonlar	8 932,4	149,6
Donli ekinlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	3 303,4	66,3
Hayvonlar uchun ozuqalar (maydalanmagan donlardan tashqari)	2 968,9	115,8
Kofe, choy, kakao, ziravorlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar	1 642,6	143,1
Sabzavotlar va mevalar	1 024,9	52,4
Ichimliklar va tamaki		
Ichimliklar	28,9	70,6
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari		
Probka va yog‘och-taxtalar	16 311,1	3,2 m
Tabiiy kauchuk (sun’iy va regeneratsiya qilingan rezina ham)	3 395,6	143,8
To‘qimachilik tolalari va ularning chiqindilari	3 128,4	90,3
Hayvonlar va o‘simliklardan kelib chiqqan xomashyo materiallari	1 715,4	195,7
O‘g‘itlar uchun xomashyo va mineral xomashyo	1 192,4	38,4
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar		
Ko‘mir, koks va briketlar	9 914,4	112,1
Neft va neft mahsulotlari va shunga o‘xshash materiallar	3 417,2	138,6

XSST BO'YICHA IMPORT QILINGAN AYRIM TURDAGI MAHSULOTLAR TARKIBI (2020-yil yanvar-noyabr)

Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar		
O'simlik moylari va yog'lari	2 255,4	2,1 m
Hayvon va o'simlik moylari	43,5	82,7
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar		
Birlamchi shakldagi plastmassalar	34 512,6	76,7
Bo'yaydigan va terini oshlovchi moddalar va bo'yoqlar	19 447,5	105,0
Boshqa joyda tasniflanmagan kimyoviy materiallar	13 551,5	99,8
Organik kimyo moddalari	8 487,8	93,4
Birlamchi shaklda bo'lmagan plastmassalar	6 263,3	84,7
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari		
Cho'yan va po'lat	133 079,8	100,4
Rezina buyumlari, boshqa joyda tasniflanmagan	85 210,8	113,0
Metalldan tayyorlangan buyumlar, boshqa joyda tasniflanmagan	72 212,6	109,1
To'qimachilik yigirilgan ipi, matolar, tayyor buyumlar va shunga o'xshash mahsulotlar	34 372,2	102,3
Ruda bo'lmagan qazilmalardan tayyorlangan mahsulotlar, boshqa joyda tasniflanmagan	24 260,2	108,5
Mashinalar va transport asbob-uskunalari		
Avtomobillar	820 866,4	121,0
Sanoat uchun maxsus bo'lmagan mashinalar va ularning detallari	105 490,9	138,4
Aniq sohalar uchun maxsus mo'ljallangan mashinalar	113 637,3	96,4
Elektr mashinalari, apparatlar, asboblar va ularning ehtiyot qismlari	47 255,7	95,1
Elektr aloqasi, ovozni yozish va eshittirish apparaturalari va uskunalari	30 149,4	127,4
Turli xil tayyor buyumlar		
Har xil tayyor buyumlar	40 949,3	93,7
Mebel va uning qismlari, yotarjoy buyumlari, matraslar va mebel uchun tirgaklar, yostiqlar	34 090,7	114,6
Maxsus, ilmiy va nazorat asboblari va apparatlari	26 062,5	99,9
Blokli binolar, suv o'tkazish, kanalizatsiya isitish va yoritish uskunalari uchun armaturalar	6 605,0	121,8
Poyabzal	1 061,3	60,8
Xizmatlar		
Boshqa joylarda tasniflanmagan intellektual mulk obyektlaridan foydalanganlik uchun to'lovlar	60 018,8	73,8
Boshqa biznes xizmatlari	29 236,7	5,1 m
Transport xizmatlari	4 866,0	8,8
Texnik xizmat va ta'mirlash xizmatlari	3 600,6	19,4 m
Telekommunikatsiya, axborot va kompyuter xizmatlari	3 506,2	

Oziq-ovqat mahsulotlari importi hajmlarining kamayishiga sabzavotlar va mevalar (52,4 % ga), donli ekinlar va ulardan tayyorlangan mahsulotlar (66,3 % ga) importining kamayishi ta`sir qilgan.

Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar importi kamayishiga esa, birlamchi shakldagi plastmassalar importining kamayganligi (23,3 %) hamda birlamchi shaklda bo‘lmagan plastmassalar (15,3 %) bevosita ta`sir etgan.

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARDAN IMPORTNING O‘SISH SUR’ATLARI (2020-yil yanvar-noyabr)

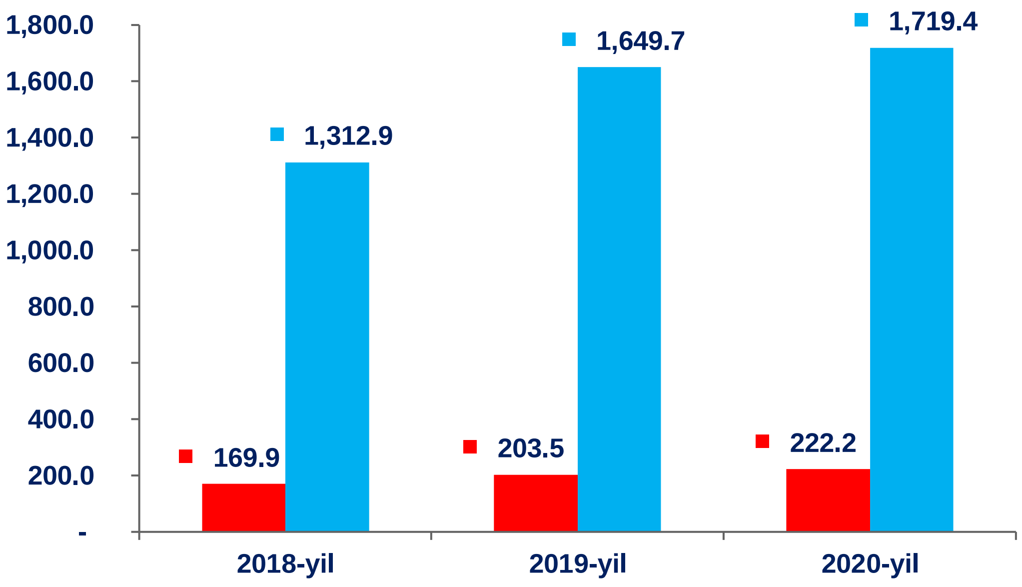

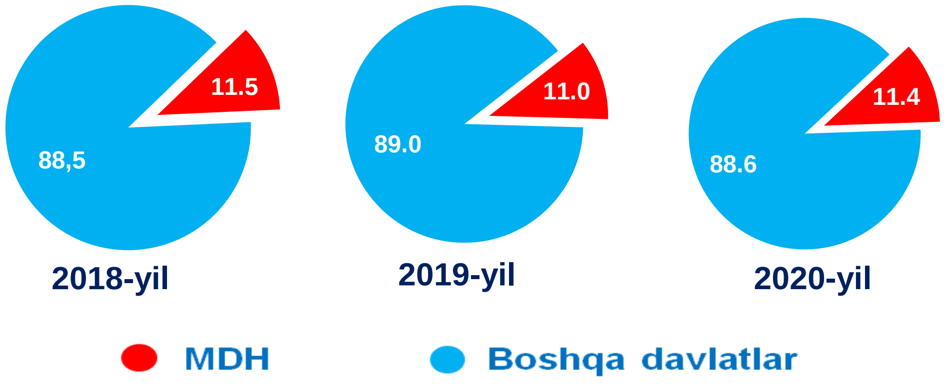

TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTIDAGI YIGIRMATA YIRIK HAMKOR DAVLATLAR (yanvar-noyabr)

Hisobot davri yakunlariga ko‘ra, import bo‘yicha hamkor davlatlar orasida Koreya Respublikasi umumiy import hajmida 62,8 % ulushi bilan Rossiya Federatsiyasini (9,2 %) ortda qoldirgan holda, birinchi o‘rinni egallab kelmoqda.

Davlatlar	Ming AQSH dollari		O‘sish sur`ati, % da		O‘rni	
	2019-yil.	2020-yil.	2019-yil.	2020-yil.	2019-yil.	2020-yil.
Koreya Respublikasi	1 261 310,7	1 220 036,3	122,7	96,7	1	1
Xitoy Xalq Respublikasi	159 778,3	239 938,5	132,7	150,2	2	2
Rossiya Federatsiyasi	146 396,2	178 190,9	132,6	121,7	3	3
Tailand	6 120,2	69 740,6	155,9	1 139,5	16	4
Turkiya	36 565,8	48 770,2	100,9	133,4	5	5
Qirg'iz Respublikasi	28 221,3	28 983,1	125,0	102,7	6	6
Chexiya	10 989,2	17 900,5	133,4	162,9	11	7
Braziliya	10 677,9	17 280,2	132,5	161,8	12	8
AQSH	45 617,1	16 709,7	535,3	36,6	4	9
Germaniya	17 465,9	16 194,1	214,5	92,7	9	10
Hindiston	9 440,0	12 959,4	90,4	137,3	13	11
Italiya	11 867,3	10 020,7	171,8	84,4	10	12
Qozog'iston	17 673,6	9 733,5	61,8	55,1	8	13
Polsha	6 221,3	7 048,7	140,4	113,3	15	14
Meksika	5 302,2	6 557,3	180,1	123,7	19	15
Slovakiya	3 053,3	5 860,6	89,5	191,9	26	16
Avstriya	5 858,3	3 553,9	139,3	60,7	17	17
Eron Islom Respublikasi	3 380,9	3 008,1	182,2	89,0	22	18
Latviya	6 343,9	2 996,7	112,6	47,2	14	19
Ispaniya	1 240,2	2 301,2	58,4	185,5	32	20

ANDIJON VILOYAT IMPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARNING ULUSHI (2020 - yil yanvar-noyabr, % da)

2019-yil shu davri bilan taqqoslaganda import bo‘yicha eng yuqori uchlikda o‘zgarish kuzatilmadi.

2020-yil yanvar-noyabr oylari yakuni bo‘yicha Andijon viloyati tomonidan 64 davlat bilan tovarlar va xizmatlar importi amalga oshirildi.

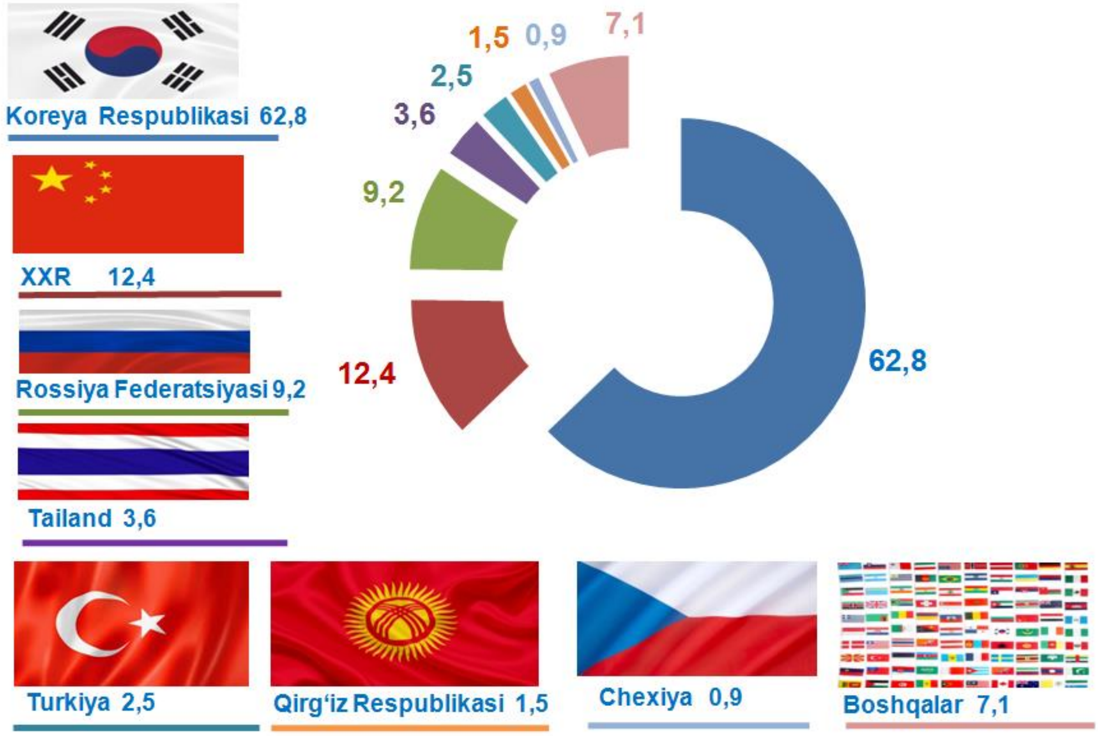

Yetti yirik hamkor davlatlar (Koreya Respublikasi, Xitoy, Rossiya Federatsiyasi, Tayland, Turkiya, Qirg'iz Respublikasi va Chexiya) jami importning 92,9 % ini tashkil qiladi, bu 1 803,6 mln. AQSh dollarini tashkil etadi.

Viloyatdagi sarmoyaviy muhit yaxshilangani sari va ushbu sohada amalga oshirilgan islohotlar natijasida mashina va uskunalar, shuningdek, ularning qismlari importining o‘sishi tabiiydir. Shunday qilib, Koreya, Rossiya, Xitoy va Tailand tomonidan kiritilgan katta hajmdagi investitsiyalar natijasida, mahsulotlar importi hajmida ushbu mamlakatlarning yuqori ulushi saqlanib qolmoqda.

MASHINA VA USKUNALAR IMPORTI

2020-yil yanvar-noyabr oylari yakuni bilan 1 217,0 mln. AQSh dollari miqdorida mashinalar va transport asbob uskunalar importi amalga oshirilgan bo‘lib, umumiy import hajmining 62,7 % ini tashkil qildi.

Import qilingan usbu sohada asosiy ulushni avtomobillar (72,9 %), sanoat uchun maxsus bo‘lmagan mashinalar va ularning detallari 9,4 %) va aniq sohalar uchun maxsus mo‘ljallangan mashinalar (8,9 %) egallagan.

Joriy yilning yanvar-noyabr yakunlariga ko‘ra, mashina va transport asbob uskunalar importi 2019 - yil yanvar-noyabr oylariga nisbatan kamayish (10,6 %) qayd etildi.

MASHINA VA USKUNALAR IMPORTI DINAMIKASI (yanvar-noyabr, mln. AQSh dollari)

Mashina va uskunalar	2019-yil.	2020-yil.
Avtomobillar	792,2	887,6
Aniq sohalar uchun maxsus mo‘ljallangan mashinalar	92,0	114,2
Sanoat uchun maxsus bo‘lmagan mashinalar va ularning detallari	117,9	113,6

Shu o‘rinda ta`kidlash lozimki, davlatimiz tomonidan sanoat sohasining avtomobilsozlik tizimi butlovchi qismlari importi o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarish hamda ichki bozorni sifatli va arzon avtomobil bilan ta`minlash bo‘yicha bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda.

**Tashqi iqtisodiy faoliyat
va savdo statistikasi bo‘limi
Tel.:74-224-82-57**